

Sebaidentifikácia v multietnickom prostredí ako prostriedok etnickej tolerancie

**Slovenská ľudová pieseň
ako prostriedok sebaidentifikácie v multietnickom prostredí**

Sebaidentifikácia v multietnickom prostredí ako prostriedok etnickej tolerancie
2019 – 1- SK01 – KA201 – 060682

- Sociálna vzdelávacia hodnota európskeho kultúrneho dedičstva (zvyšovanie povedomia o európskom kultúrnom dedičstve, s dôrazom na špecifickosť jednotlivých minoritných prostredí Slovákov žijúcich v zahraničí)
- Podpora pedagógov ako horizontálna priorita (aktívna spolupráca s pedagógmi škôl s vyučovacím jazykom slovenským)
- Hlavné ciele z oblasti školského vyučovania:
 - Podpora komplexného prístupu k výučbe jazykov
 - Posilňovanie profilu učiteľského povolania
 - Účasť na projekte urobí kariéru aktívne zapojeného pedagóga atraktívnejšou

Zámerom projektu je upriamiť pozornosť na dôležitosť etnickej identity, ktorá prispieva k multietnickej tolerancii:

- My sami sme iní ako naše okolie, preto sme tolerantní voči tým, ktorí sú iní...

Doposiaľ vytvorené didaktické materiály siahali po výbere spoločnej ľudovej piesne pre všetky rôznorodé prostredia:

- Nivelizácia, obraz o jednotnom slovenskom prostredí v zahraničí (ktoré neexistuje)

Identifikácia piesňového materiálu, ktorý si pamätajú staršie vekové kategórie v jednotlivých prostrediach:

- Odborne ich spracovať a vybrať témy podporujúce lokálne a národné povedomie (špecifické pre každé z prostredí)

Výskum slovenských ľudových piesní v Bodonoši realizovaný Alexom Mlinarčíkom – zozbieral 311 piesní.

- *Z etnologického pohľadu za najvzácnejšiu časť predkladanej zbierky piesní pokladám zachované balady a vojenské piesne, ktorých sa v porovnaní s obdobím posledných desaťročí na Slovensku zachovalo v prirodzenom prostredí v Bodonoši podstatne viac.*
- *Za ďalšiu významnú časť pokladám príležitostné piesne – a to nie len súvisiace so svadbou a Vianocami, ale aj so zabíjačkou. Vo väčšine prípadov tieto piesne zberateľ zaznamenal od starších generácií speváčok, z ktorých dve už nie sú medzi nami. Zaujímavé sú aj výnimočne zaznamenané piesne so špeciálnou tematikou – spomeniem pieseň banícku či dievockú z priadok.*
- *Na druhej strane v súlade s teóriou a skutočnosťou zaznamenanou aj na Slovensku, najväčšiu skupinu tvoria ľúbostné piesne v počte 124 piesní.*

Vzhľadom na skutočnosť, že interpretácia jednotlivých piesní speváčkami a spevákmi bola intonačne na pomerne vysokej úrovni, siahli sme po technicky upravenej verzii dokumentačného zvukového záznamu na CD nosiži vo formáte MP3, ktorý umožňuje prehratie nosiča v širokej škále prehrávačov a počítačov.

V porovnaní s pôvodne zamýšľaným notovým prepisom piesní pokladám tento spôsob nielen za praktickejšie využiteľný záujemcami, ale aj za presnejšie zaznamenávajúci špecifiká nárečia aj jednotlivých melódií v Bodonoši.

Ana Bigasová, 71 rokov, Pavel Furik, 73 rokov

Upriať pozornosť na lokálne nárečie a nápev

1. */:Kopala studničku, pozerala do nej.:/*

Či je tak široka, ako je hlboka, skočila bi do nej, ej, skočila bi do nej.

2. */:Ňeni som ja hlupa do tej studni skakať,:/*

pre mojho mileho, holubka siveho, drobne ribki lapať, ej, drobne ribki lapať.

3. */:Ňejedna ribečka už tu taďe išla.:/*

To moje perečko, to moje perečko, bistra voda ňesla, ej, bistra voda ňesla.

4. */:Bistra voda, bistra, bodaj bola viskla.:/*

To moje perečko, to moje perečko, na chvosté odňesla, ej, na chvosté odňesla.

Balada z Bodonoša, naspievala Anna Bigasová, 71 rokov

Balada ako príklad sociálnej témy lokálneho významu, vysvetlenie regionálnych pomenovaní

- 1. Belograd, Belograd, belogradske mosti, /:tam sa rozsipali našim chlapcom kosti.:/*
- 2. Kde ste ma zabilí, tam ma pochovajte, /:na ten ruski cinter, tam ma zahrabajte.:/*
- 3. Na ten ruski cinter, ňedaľeko dveri, /:tade pojd'e mila, srdce ju zabolí.:/*
- 4. Tu ľežia nožički, čo k nam chod'evali, /:tu ľežia ručički, čo mňa objimali.:/*
- 5. Tu ľeži hubička, červená ružička, /:čo mi vipravaľa ľubezne slovička.:/*

Francka Verbeniková, 60 rokov

Motív národnej hrdosti v kontraste so sociálnou témou

- 1. Keď si ja zaspevam pekne po slovenski, /:budu sa rozvíjať suche haluzečki.:/*
- 2. Suche haluzečki, rozvíjajte sa mi, /:Bodonoški chlapci, ňeradujte sa mi.:/*
- 3. ňeradujte sa mi, ňebud'em ja vaša, /:ňemate peňazi od mojho sobaša.:/*
- 4. Od mojho sobaša aj od mojho venca, /:ňeňi v Bodonošu takeho mlad'enca.:/*

Balada z Bodonoša, naspievala Antonia Kapusniaková, 84 rokov

Príklad nárečia, pôvodných zamestnaní, historických faktov

1. /:Čije to ovečki horem gruňem idu,:/

mojeho mileho, mojeho mileho, ej, čo ho lapať budu, čo ho lapať budu.

2. /:Keď ho ulapili pres te šire poľe,:/

mila naňho vola, mila naňho vola, ej, vrať sa srdce moje, vrať sa srdce moje.

3. /:A ja sa ňevraťim, bo som povjazani,:/

pan majster ma čaka, pan majster ma čaka, ej, pod šibeňicami, pod šibeňicami.

4. /:Čekaj majster malo, ňevešaj ma hore,:/

nak sa ja odberem, nak sa ja odberem, ej, od frajerki mojej, od frajerki mojej.

Elisabeta Bajcarová, 72 rokov, Ana Mlynarčíková, 66 rokov

Vysvetlenie vystáhovaleckej témy

1. Ach, Bože moj, či je to žal' veľki, rozešol sa ten narod slovenski.

Rozešol sa po tim širom svete, /:jak te včeli na jar po tim kveťe.:/

2. Rozešol sa, ľebo bol lakomi, na slovenske, na te cudze domi.

Ňelakom sa, moj bratíšek, na ňe, /:ňeboľeľi ťeba na ňe dlaňe.:/

3. Hoci som ja veľmo chudobňučki, ľen keď bivam ve svojej chalupki.

Popijam si to červene vinko, /:až do rana kim ňevijd'e slnko.:/

Júlia Mlynarčíková, †78 rokov

Národovecká pieseň – vysvetliť symboly slovenskosti

1. *Ja som chlapec slovenski, slovenski, slovenski, ja mam klobuk beťarski...*
2. *Za klobučkem fijalka, fijalka, fijalka, čo mi dala frajerka, frajerka, frajerka.*
3. *Za klobučkem ľalíja, ľalíja, ľalíja, čo mi dala ma mila, ma mila, ma mila.*

Pre projekt nevyužijeme ďalšie slohy piesne 😊

4. *Dajže d'evča, daj, daj, daj, daj, daj, daj, daj, daj, daj, bud'e chlapec Mikulaj...*
5. *Ja bi dala, boji sa, boji sa, boji sa, bud'e d'evča Maruša, Maruša, Maruša.*
6. *Ja bi dala, ti bi vzal, ti bi vzal, ti bi vzal, kto bi chlapca koľisal, koľisal, koľisal.*
7. *Tam sa doma stara mať, stara mať, stara mať, budu oňi koľisať, koľisať.*
8. *Tak sa oňi baviľi, baviľi, baviľi, ľud'a na ňich d'ivil'i, d'ivil'i, d'ivil'i.*

Janka Kortišová, 29 rokov

Vysvetlenie sociálnej témy piesne a symboliky

1. Moj zeľeni vjenok, te ružove kveti,

/:moj zeľeni vjenok, te ružove kveti, každy sa ma boji, že som z veľa d'eti./

2. Že som z veľa d'eti, chudobneho rodu,

/:že som z veľa d'eti, chudobneho rodu, preto sa ňepačim v d'edíne ňikomu.:/

3. Ňebojte sa, ľuďa, tej mojej chudobi,

/:ňebojte sa, ľuďa, tej mojej chudobi, ved' chudobne d'evča každy rado robi.:/

Štefan Slovak, 48 rokov

Vysvetlenie lokálnych názvov, pracovných zvyklostí, rodinných zvykov

1. /:Ve Urviskoch potrhanich mame chlapcov maľovaných,:/

/:a d'evčata jak te puki, bo maju šikovne ruki.:/

2. /:Višivaju a tancuju, a to oňi obanuju,:/

/:ved' to id'e takim padom, id'e chlapec ku d'evčatom.:/

3. /:Tak sa oňi zhovaraju, že na jeseň svadbu maju,:/

/:aľe si to ti rozmisľi, či je to ze tvojej misľi.:/

Vysvetlenie etnickej tolerancie

1. Aj keď som ja richtarova dcera, zato ja mam cigana frajera.

Cigan sa mi preveľice pači, bo ma pekne kučerave vlasi.

2. Cigan sa mi preveľice ľubi, bo ma cigan pekne bele zubi.

Cigan si ve na huslíčkach hraťi, mňa sa bude pri ňim dobre spaťi.

Pozor na správny výber 😊

1. A tam dolu na dolíňe, tam su cigaňi, tam su cigaňi.

Posedaľi do koľečka, džvandrikovali, dromblikovali.

2. Išol som tam aj ja ku ňim, nič mi ňedaľi, nič mi ľedaľi.

Onucami, papučami za mnu hadzaľi, za mnu hadzaľi.

Ja ďakujem za pozornosť 😊

PhDr. Zuzana Drugová

Banská Bystrica, 20. 11. 2019

